Det, der bestaar.

Bor Guds Ord bestaar evindelig. (Es. 40, 8)

Fatter et andet Sind.

Derfor fatter et andet Sind og vender om, for at eders Synder maa blive udslettede, for at Vederkvægelsens Tider maa komme fra Herrens Aasyn. Ap. G. 3, 19.

Læs Kap. 3, 17—26.

Dette Afsnit er Slutningen af Apostelen Peters Tale i Anledning af den lammes underfulde Helbredelse.

Peter har klart fralagt sig og sin Medapostel Johannes al Ære for denne Velgerning, og han har vist, at hans herliggjorte Herre alene tilkommer Æren derfor.

Og videre har han rent ud sagt sine Tilhørere, at de har fornægtet og forkastet den retfærdige og ihjelslaaet Livets Fyrste.

Nu gaar han over til at formane dem til Omvendelse.

Han fortsætter: „Og nu, Brødre! jeg ved, at I handlede i Uvidenhed ligesom ogsaa eders Raadsherrer."

Dette Ord er i fuld Samklang med Jesu Forbøn for sine Fjender: „Fader! forlad dem; thi de vide ikke, hvad de gøre."

Deres Synd er stor, og deres Uvidenhed er ingen Undskyldning for dem; de burde og kunde have vidst bedre.

Men deres Uvidenhed er dog en formildende Omstændighed; den Synd, der begaas uvidende, er ikke Udtryk for saadan Forhærdelse som den, der begaas med fuldt Vidende Villie og Forsæt. Der er Tilgivelse for dem, om de blot vil vende om.

Ogsaa fra en anden Side set behøver de ikke at fortvivle: den „Livets Fyrste", som de slog ihjel, lever; den Messias, som de fornægtede, vil ikke fornægte dem; der er kun sket ham, hvad der var forud forkundt ved Profeterne, og hvad der var forud bestemt i Guds Raad. (Kap. 4, 28).

Men de maa fatte et andet Sind og vende om.

Vi skal her gøre opmærksom paa, at det Ord, som her (V.19) er oversat „fatter et andet Sind", det gengives i Reglen paa Dansk ved Omvendelse og betyder bogstavelig Omfindelse.

Og det andet Ord, som her er oversat „vender om", det betyder ganske bogstavelig Omvendelse eller at vende om.

Apostelens Formaning lyder altsaa paa baade den indvortes Sindsforandring og den deraf følgende Forandring i Livsvandel: Jesu Tale om „ny Vin i nye Læderflaskker" peger paa det samme.

Hvem gælder Fordringen om at fatte et andet Sind og vende om?

Vi ser, hvem den gjaldt her: dem, der havde fornægtet Jesus og slaaet Livets Fyrste ihjel; og vi lægger Mærke til, at det var deres Sindstilstand, der var forkert, og derfor havde de handlet og levet forkert.

Vi skal ikke prædike Omvendelse i Flæng eller Flok; om vi gør det, da rammer vor Tale ikke, og den bliver frugtesløs.

Nej, der skal prædikes Omfindelse eller Sindsforandring for alle hvis Sind er vendt fra Gud og hans Ord, og Omvendelse for alle, som har vendt Ryggen til Guds Rige.

Uvidenhed fritager ingen fra at fatte et andet Sind og vende om, hvis han vil frelses.

Men Apostelen forsikrer sine Tilhørere, at naar de fatter et andet Sind og vender om, saa skal deres Synder blive udslettet, og Vederkvægelsens Tider skal komme fra Herrens Aasyn.

Israel trængte, som det da var stillet, til nye Tider, Vederkvægelses Tider, baade i politisk og aandelig Henseende, men saadanne Tider kom ikke, fordi Israel som Folk betragtet vedblivende forkastede sin Messias.

Peter siger videre: . . . „og han maa sende eder den bestemte Kristus Jesus, hvem Himlen skal modtage indtil alle Tings Genoprettelses Tider."

Biskop Rørdam anmærker til dette Sted: „Det er Peters Tanke, at dersom Israels Folk omvendte sig, vilde Kristus komme igen og fra Israel udbrede sit Rige til alle Hedningerne. Men da Israel som Folk vragede Evangeliet, maa dette nu gaa den omvendte Vej, saa at det ikke skal naa til Israel før end „Hedningernes Fylde" har modtaget det".

Vi lader dette staa hen; Genoprettelsens Tider, som de hellige Profeter har talt om, maa dog vist i Almindelighed nærmest opfattes som hørende sammen med Kristi første Komme og Guds Riges Udbredelse ved Evangeliet.

Men — vel at mærke — Kristi første og andet Komme hører væsentlig sammen, selv om de efter vor Tidsregning er vidt adskilte. Hvad der er begyndt ved hans første Komme, fortsættes ned igennem Tiden til hans andet Komme, hvormed Genoprettelsen vil være fuldendt.

Vi lægger Mærke til den anførte Spaadom af Moses (5. Mos. 18, 15), at Profeten, som der nævnes, her tydes paa Kristus, og at „hver Sjæl, som ikke hører denne Profet skal udryddes af Folket".

Det er afgørende Ord, som lader alt Haab ude om Frelse for enhver, som ikke vil høre denne Profet, høre Jesus.

Endelig lægger Apostelen sine Tilhørere paa Sinde, at de er Profeternes Sønner og Sønner af den Pagt, som Gud sluttede med Fædrene, da han sagde til Abraham: „Og i den Sæd skulde alle Jordens Slægter velsignes."

Det var manende Ord, ja Ord, som maatte appellere til deres beretigede, hellige Stolthedsfølelse som Børn af det udvalgte Pagtesfolk.

„For eder først har Gud oprejst sin Tjener og sendt ham for at velsigne eder, naar enhver af eder vender om fra sin Ondskab", slutter Apostelen.

Det var en stærk Appel til dem som Guds udvalgte Folk, men for at de ikke forgæves skulde rose sig af at være „AbrahamsBørn" og „Pagtens Sønner", lyder det til Slutning: „Naar enhver af eder vender sig fra sin Ondskab!

Saadan skal der prædikes, og saadan skal der tros: Gud er rede til at frelse, dertil har han sendt sin Søn til Verden; men alle de vanartede Børn maa fatte et andet Sind og vende om, enhver maa vende sig fra sin Ondskab, saa vil Gud velsigne.

Danmarks-Korrespondance.

København, den 26. Nov. 1914

Krigen og Prisforhøjelser paa Varer.

Vi faar jo ogsaa herhjemme Krigen at føle, selv om den er os paa Afstand; vi mærker daglig dens Virkninger, og navnlig de smaa Husholdninger og de smaa Budgetter, der jo ikke taaler for stærke Udslag af Magnetnaalen, reagerer allerede overfor de Forhøjelser i Priserne paa Levnedsmidler og Nødvendighedsartikler, der er indtraadt — og her hentydes saa endda slet ikke til Kulgrosserernes berømte patriotiske Adfærd i Begyndelsen af August.

Statens statistiske Departement fortæller os nu, at den samlede Prisstigning paa **Fødevarer efter** Krigens Udbrud **andrager 10%** i Gennemsnit, hvilket altsaa vil sige, at naar man i en lille Husholdning hidtil med megen Besvær har faaet Budgettet til at balancere saaledes, at der til Husholdning beregnes 1200 Kr. om Aaret, saa er Forbruget nu 1320 Kr. Men hvor skal de 120 Kr. aarlig komme fra?

Hvad de enkelte Fødevarer angaar, oa oplyses det, at Smørret er gaaet op fra 240 til 260 Øre pr. kg. (Her og nedenfor tales om prima Varer); Rugbrød er steget fra 61 til 89 Øre, gule Ærter fra 49 til 75 Øre pr. kg., Æg, der før kostede 8 Øre Stykket, er nu oppe i 17 Øre, og Svinefedt er steget fra 1 Kr. 10 Øre til 1 Kr. 70 Øre pr. kg. Den bedste Markarine er gaaet op fra 140 Øre til 158 Øre Kiloet, saa Forhøjelserne har som man vil fremt temmelig pænt over hele Befolkningen.

Te'en er steget — for de ringere Sorters Vedkommende med 35%, tørrede Frugter med næsten 20%, Grøn er gaaet 10—15% op og Rugmel er steget fra 26 til 38 Øre pr. kg. Derimod har Kaffeprisern holdt sig, og Sukker er gaaet 3 Øre op pr. kg.

Endelig skal nævnes, at Manufakturvarer er stegne med næsten 10%, hvilket ogsaa er Tilfældet med danske Køkkenudstyrsredskaber

Og overfor al denne Bedrøvelighed har man kun den fattige og tvivlsomme Trøst, at det bliver værre.

* * *

Nyoprettede Statshusmandsbrug. Statistisk Departement meddeler, at der i Finansaaret 1913—14 blev ydet Statslaan til Oprettelse af 372 nye Husmandsbrug; den samlede Laanesum hertil androg lidt over 2¼ Million Kroner.

I de nærmest foregaaende Aar var saavel Statens Udlaansummer som Antallet af nye Brug højere; saaledes oprettedes der i Finansaaret 1910—11 ialt 685 nye Statshusmandsbrug med en Laanesum af over 4 Mill. Kr. Af de 372 Brug, der oprettedes i 1913—14, laa 159 (med en Udlaansfum af 1 Mill. Kr.) paa Øerne, Resten i Jylland. I Holbæk Amt oprettedes 53, i Viborg Amt 44, Aalborg Amt 41, Aarhus Amt 30 og Randers Amt 30. Dette sidste Amt er for øvrigt den Del af Landet, hvor Statshusmandsloven blev stærkest praktiseret, idet over en Sjettedel af de bestaaende Brug fandtes der.

I 1899 vedtoges den første Lov om Hjælp til Oprettelse af Husmandsbrug, og siden da er der ialt dukket over 7000 saadanne op med en samlet Udlaansfum af 33½ Mill. Kr.; hertil kommer de efter Loven af 1909 ydede Tillægslaan, saa at Statens udlaante Kapital til Statshusmandsbrug for Øjeblikket er oppe paa en samlet Sum af næsten 36½ Mill. Kroner.

* * *

„Anglo Dane".

Det vil formentlig allerede være bekendt, at D. F. D. S."s gamle solide Damper „Anglo Dane" for et Par Dage siden rendte Vædderen ind i en tysk Torpedobaad eller Jager, der sammen med et Par Kollegaer laa og legede Gemme i Farvandet mellem Stavns Klint og Falsterbo. Baaden, der laa uden Lanterner, blev skaaret igennem som en Blikspand, medens „Anglo Dane" selv ingen Skade led. Hvad maa man ikke i Udlandet tro om den danske Krigsflaade, naar Handelsflaaden aabenbarer sig at rumme saadanne drabelige Fartøjer!

Naa, Spøg til Side, der gik jo to Tyskeres Liv tabt ved den Lejlighed. Men Episoden bringer mig til at mindes „Anglo Dane", der for 6 Aar siden bar mig over Kattegat og Skagerrak og op til Trondhjem og **retour.**

„Dingle-Ane" var Skibets populære, omskrevne Navn. Og det havde den faaet, fordi værre Skude til uafbrudt at lægge Ørene til Vandet, fandtes vist ikke i hele Flaaden. Men hyggeligt var den indrettet, som eneste Passager disponerede jeg over et stort Kammer med Køje og Sofa og saa over hele Afterfalonen; her spiste Kaptajnen, Wiencke, og jeg.

Det var et Herreliv. Levemaaden ganske ovenud som altid i Selskabets Skibe, og altid fandt vi paa en eller anden Undskyldning for Indtagelse af en fille Cognac til Kaffen. Lykkelige 14 Augustdøgn paa den friske Sø med den hyggelige lille „Anglo—Dane".

Kaptajnen fortalte mig tit, at han var ked af Ruten; Vestnorge om Vinteren er jo ogsaa hvas. Saa, et Par Aar senere, saa jeg, at han var kommen i ny Fart; paa Antwerpen med „Kursk". Kun et Aarstid fik han Lov at sejle der; en skønne Dag kom Budskabet om, at „Kursk" var forlist med Kaptajnen og hans Kone, Lodsen og hele Besætningen. En Monumentsten i Lasten havde formentlig forskubbet sig og slaaet Skibssiden ud.

Og nu har hans gamle Baad „Anglo Dane" altsaa ved et Ulykkestilfælde slaaet Skibssiden ud paa en tysk Torpedojager.

Edward Spore.

„Sandhedens Regel".

Irenæus og den hellige Skrift.

Af H. P. Hansen.

I en Række Aar har der været ført en ret omfattende Diskussion om, hvad der egentlig skulde forstaas ved Udtrykket „Sandhedens Regel", som gentagne Gange forekommer hos den gamle Kirkefader Irenæus der levede i Tiden 135—202. De fleste mente, at der ved det noget dunkle Udtryk var tænkt paa Daabsbekendelsen, en Opfattelse, som navnlig Grundtvig og hans Venner har gjort sig til Talsmænd for.

Spørgsmaalet har dog langt videre Interesse og har i de senere Aar været Genstand for meget indgaaende Undersøgelser, navnlig i Tyskland. Men medens man her ikke er kommen videre end til en eller anden Daabsformular som det der skal forstaas ved Sandhedens Regel, er det en ung dansk Teolog Becker, der i sin Doktordisputats har kastet nyt og klarere Lys over det dunkle Udtryk hos den gamle Kirkefader.

Han kommer til det for mange overraskende Resultat, at Irenæus ved Udtrykket „Sandhedens Regel" betegner ikke en etaoinshrdlu betegner — ikke en Daabsbekendelse — **men den ægte, apostoliske Kristendom, særlig som den findes i den hellige Skrift.**

Men først lidt om selve Manden, Biskoppen i Vienne og Lyon, og om hans Stilling til den hellige Skrift i Almindelighed.

Irenæus, der var den sidste af de repræsentative Kirkefædre i det andet Aarhundrede, var en Discipel af Polykarp. Han skriver, hvorledes han mindes sin Mesters Gang, hans Udseende, naar han sad i Vennernes Kreds og fortalte om sit Samvær med Apostelen Johannes. Han var Frankernes store Missionær, og det fortælles, at han tilegnede sig Kelternes barbariske Sprog, saa han kunde forkynde dem Evangeliet i deres egen Tunge.

Irenæus var en af sin Tids betydeligste Teologer og tog stærkt Del i Forhandlingerne mellem Østens og Vestens Kirker angaaende Bestemmelsen af Tiden for Paaskefesten. Ingen havde større Kendskab til Tidens Tanker end han, og der maa derfor tillægges ham Vidnesbyrd om Sæd og Skik inden for Menighederne den største Betydning

Han havde en høj Opfattelse af Kirken. Han ansaa den for at være den autoriserede Fortolker af den kristelige Tro, og han tillagde de historiske apostoliske Menigheder og navnlig Menigheden i Rom Karakteren af autentisk Indehaver af den oprindelige kristne Overlevering. Man mener saaledes at det er ham, der har undfanget Ideen om den saakaldte apostoliske Succession, idet mindste er han den første, der bestemt formulerer den.

Hvad man nu end vil mene om hans kirkelige Synspunkter, saa er for ham Kilderne til kirkelig Sandhed stedse Kristi og hans Apostles Undervisning, overleveret gennem autoritative Vidner, saaledes at den mundtlige og skriftlige Tradition er i fuld Overensstemmelse. Det apostoliske Stempel er for ham det afgørende Vidnesbyrd for de hellige Skrifter. De apostoliske Menigheder er de autentiske Indehavere af Overleveringen. De fire Evangelier, modtaget og overgivet af dem gennem en ubrudt Rækkefølge, besidder for ham den højeste og mest ubetingede Autoritet. I en Tid, da Luften var fuld af vilde Spekulationer, holdt han uden at vige til højre eller venstre urokkelig fast ved den apostolisk Tradition, og hverken Sværmernes dansende Lygtemænd eller den grå ke Filosofis mere rolige Flamme formaaede at drage ham fra denne faste Sti.

Han havde et mere end almindeligt Kendskab til sin Tids Tankesæt. Hans store Værk „Mod Kætterier" afgiver Vidnesbyrd nok herom. Han gør i denne Bog ombyggeligt og endgaaende Rede for de kætterske Vildfarelser, der var fremme i Tiden, stedse holdende sig fast til de hellige Skrifter, der for ham er Sandhedens Regel. Der findes i hans Bog en Mængde lige saa værdifulde som interessante Udlægninger af Skriften. Enhver, skriver Biskop Lightfoot, som vil gøre sig den Ulejlighed ombyggeligt at læse Irenæus igennem, bestræbe sig for i enhver Henseende at sætte sig ind i hans historiske Stilling samt gøre sig klart, hvad han og **hans samtidige** tænkte om den ny Pagts Skrifter og hvad Grund de havde til at tænke saaledes, vil være i en mere gunstig Position til at dømme ret om ny Testamentes ældste Historie, end om han havde læst alle de Afhandlinger, der i det sidste halve Aarhundrede er udgaaet fra den tyske Presse.

Han havde videre en høj Opfattelse af de hellige Skrifters Inspiration. Under Omtalen af det gamle Testament skriver han: Det var Helligaanden, som vidnede om Pagterne gennem Profeterne. Alle Skrifterne er aandelige, ikke blot vil vi finde ethvert Skrift, givet os af Gud, harmonisk, men gennem Udtrykkenes Variation vil vi inden i os høre en harmonisk Melodi. Med Hensyn til Evangelierne siger han, at skønt de er firfoldige, holdes de sammen af een Aand. Han beskriver Apostlene, som fuldt forvissede om alle Ting og besiddende fuldkommen Kundskab, efter at de ved Helligaandens Udgydelse var iført Kraften fra det høje.

Han gør denne interessante Bemærkning, at Matthæus kunde have sagt: „Med Jesu Fødsel gik det saaledes til" men Helligaanden, der forudsaa, at Mennesker vilde forsøge at forvanske Sandheden, og vilde bærne mod deres Svindel, lod Matthæus skrive: „Med Kristi Fødsel gik det saaledes til" — at Jesus med andre Ord var Messias fra sin Fødsel. Hvad der saaledes synes at være et tilfældigt Valg af et Ord fremfor et andet, tilskrives Helligaandens ledende Virksomhed. Irenæus fasthaldt ikke blot Evangeliernes Ægthed, men ogsaa deres Inspiration.

Hans Virksomhed strakte sig til vidt forskellige Provinser inden for Kirken. Paa Grundlag af personlige Erfaringer kunde han tale for Menighederne saa vel i Lilleasien som i Rom og Gallien. Han var født i Lille Asien, rimeligvis omkring ved Aaret 135, og kom i en ung Alder under Indflydelse af Biskoppen i Smyrna Polykarp, der var en Discipel af Apostelen Johannes. I et Brev til Florinus, der ogsaa var en Discipel af Polykarp, men var falden i Kætteri, minder Irenæus om deres Ungdomsdage, da de begge nød Undervisning hos den gamle Kirkefader: „Jeg kan bedre huske, hvad der den Tid foregik, end hvad der nylig er sket. Saaledes staar endnu for mig saa livagtigt Stedet, hvor salig Polykarp sad og talte; jeg ser ham endnu, som han gik og stod; jeg kan genkalde mig hans hele Levemaade, og hvordan han var af Legemsudseende; Talerne han holdt til Folket, og hvad han fortalte os om sin Omgang med Johannes og de andre, der havde set Herren, samt Ord af dem, han igen meddelte os, og enhver Ting, han havde hørt af dem om Herren: det har jeg altsammen endnu i frisk Minde, saa vel som hvad han sagde os om Miraklerne og om Lærdommen, som han selv havde modtaget den af dem, der med egne Øjne havde set Livets Ord, alt i Overensstemmelse med Skrifterne.

Der var saaledes en Menneskealder, nemlig Polykarps, mellem Irenæus og den apostoliske Tid, mellem ham og den sidstlevende af Apostlene, som havde lænet sit Hoved til Mesterens Bryst og var den Discipel, Herren elskede. Naar derfor Irenæus viser hen til Enkeltheder i Herrens Liv, som fortalt ham af Polykarp, kan vi føle os forvissede om, at den gamle Biskops Erindringer var i nøje Overensstemmelse med Beretningerne, der indeholdes i de fire Evangelier, at skrevne Evangelier var i Omløb, og at de i Irenæus' Ungdom stod som autoritative Kilder til Kundskab om Herrens Liv og Lære.

Det var dog ikke i Smyrna, at Irenæus udførte sit Livs Hovedværk. Naar vi først hører om ham som en Ordets Tjener, er han Presbyter for Menigheden i Lyon. Heri er der for øvrigt intet mærkeligt, fordi græske Kolonier fra Lille Asien tidligt oprettedes i Rhonedalen, og der var en livlig Forbindelse mellem Moderfamfundet og Døtrene i det fremmede. Vi ved intet om, hvor vidt Irenæus før sin Besiddelse i Gallien har opholdt sig nogen Tid i Rom, men det er blæven fremholdt, at hans klare Opfattelse af den almindelige Kirkes Enhed, hans Respekt for Rom som Midtpunktet for den kirkelige Tradition og hele hans Virksomheds praktiske Tilsnit peger i Retning af et Ophold i Rom, før han slog sig ned i det fjerne Gallien. Her findes han i alle Tilfælde i Aaret 177, da en frygtelig Forfølgelse, fat i Gang af den romerske Kejser Marcus Aurelius, brød ud i Gallien.

Blandt Martyrerne i denne Forfølgelse var Biskoppen i Lyon Pothinus, som havde opnaaet den patriarkalske Alder af 99 Aar. I hans Sted udnævntes Irenæus til Biskop, og det er i denne Egenskab, at hans Navn sættes i Forbindelse med et af de skønneste og mest hjertevindende Relikvier fra den kristelige Oldtid, det Brev, som Menighederne i Vienne og Lyon skrev til dens fjerntboende Brødre i Asien og Frygien. Det er i dette Brev, vi har Fortællingen om den unge Martyr Blandina, der under den grusomste Tortur blev tro til Døden mod Kristus.

Brevet er gennemtrængt af Vendinger fra Ny Testament, bl. a. en Henvisning til Bryllupsklædningen i Lignelsen om Kongesønnens Bryllup, der omtales som Genstand for Eftertragtelse af Martyrerne og som et Haab, der skal trøste dem under de Rædsler, de maatte udstaa. Det er muligt, at det er et Ord, der fra Herrens Læber er bevaret gennem mundtlig Overbevisning, mens det er langt sandsynligere, at være Bevis paa, at Matthæus Evangelium, hvori Lignelsen findes, blev læst og ydede Trøst og Styrke til de forfulgte Kristne i Rhonedalen paa Kristenhedens vestlige Grænser i den tredie Fjerdedel af det andet Aarhundrede.

I et kvart Aarhundrede indtil sin Død tog Irenæus som kirkelig Tilsynsmand levende Del i Tidens Bevægelser, og det var ogsaa som Frugt heraf, at han skrev sit store Værk „Mod Kætterier, hvor der, navnlig i den tredie Bog, findes den fuldeste og klareste Omtale af Evangeliesamlingen, som vi har den i vort nu Testament. Han er **den** første af de gamle Kirkefædre, der udtaler sig om alle Evangelisterne ved Navn. Han skriver: „Som det var i Helligaandens Kraft, at Apostlene prædikede, var det i samme Kraft, at Evangelisterne satte det glade Budskab i Pren". Matthæus, siger han, udsendte et skrevet Evangelium til Hebræerne i deres eget Tungemaal, medens Peter og Paulus prædikede i Rom og lagde Grundvold til Kirken. Og efter deres Død nedskrev Markus, Peters Discipel og Fortolker, ogsaa hvad denne havde prædiket. Ogsaa Lukas, Paulus Ledsager, nedskrev i en Bog det Evangelium, han prædikede. Saa skrev den Discipel, der lænede sig til Herrens Bryst, sit Evangelium, medens han opholdt sig i Efesus i Lilleasien.

„Saa fast er den Grund, hvorpaa Evangelierne hviler, at selv Kætterne giver dem Vidnesbyrd, og idet enhver af dem gaar ud fra Evangelierne, bestræber de sig for at udforme deres egen særlige Lære".

Naar vi tager Hensyn til den Lærdom og den kritiske Skarpsindighed, Irenæus lægger for Dagen i sine Fortolkninger og i sin Imødegaaelse af de fremherskende Kætterier; den Omhu, han udviser i Fremstillingen af Enkeltheder vedrørende Apostlene og dem, der stod dem nær, og endelig, at han havde at gøre med Modstandere, der var rede til øjeblikkelig at drage ham til Ansvar over for ubegrundede eller usikre Opgivelser, nødes vi til at tro, at han vidste, hvorom han talte, naar han kalder Matthæus, Markus, Lukas og Johannes Forfattere til det firfoldige Evangelium Det vilde udkræve mange og meget klare Beviser, skulde man fuldkaste et Vidnesbyrd fra en Mand, der er i Besiddelse af saadanne Egenskaber til Prøvelse og Fremdragelse af Sandheden.

Irenæus kendte de fire Evangelier af de Forfattere, han nævner, de samme som Overbevisningen fra det andet til det tyvende Aarhundrede afgjort har tilskrevet dem. Men Irenæus gaar videre, naar han i klare og bestemte Ord tildeler dem alene guddommelig Autoritet. Han fremfører, at det er den ene og samme Gud, Himlens og Jordens Skaber, om hvem Profeterne spaaede, og Evangelierne forkynder. I Modsætning til Kætterne, der mente, at det gamle Testamentes Gud stod lavere end den ny Pagts Gud, fastholder han, at hverken Profeter eller Apostle erkender anden Gud end den højeste Gud, saa vel Profeter som Apostle bekender Tro paa Faderen og Sønnen, men ærer ingen anden som Gud eller bekender nogen anden som Herre. Det gamle Testament kender intet til en Gud der staar over Israels Gud, og lige saa lidt det ny Testament, der kun kender Jesus Kristus, Ordet, der blev Kød og boede iblandt os.

Til Begyndelse af denne Paastand søger Irenæus til Evangelierne, hvor han har en fast Stilling. Det er i denne Forbindelse, han nærmere formulerer Læren om Evangeliernes enestaaende Stilling og Enhed.

Det er umuligt, at der kan være enten flere eller færre Evangelier Thi da den Verden, hvori vi lever, har fire Hjørner, og da der er fire Hovedvinde, og da Kirken er spredt over hele Jorden, og da Støtte og Grundvold for Kirken er Evangeliet og Livets Aand, saa er det naturligt, at den ogsaa har fire Støtter, som alle Vegne fra aander Udødeligheden og levendegør Menneskene. Det er herunder klart, at alle Tings Frembringer Ordet, der sidder over Kerubim og bærer alle Ting, da han aabenbarede sig for Menneskene, gav os det firfoldige Evangelium, der sammenholdes af een Aand. David sagde: Du som sidder mellem Kerubim, skin frem. Thi Kerubim var firfoldigt, og dens Ansigter afbildede Guds Søns Værk. Thi som Skriften siger, den første levende Skabning var lig en Løve, der symboliserer hans virksomme Gerning, hans Førerskab og hans kongelige Magt, den anden lig en Okse, der symboliserer hans Offer- og Præstetjeneste, den tredie, der har et Menneskes Ansigt, tilkendegiver tydelig nok hans Komme som Menneske, og den fjerde, der er lig en flyvende Ørn, er Billede paa Aandens Gave, der ejes af Kirken. Evangelierne er derfor at ligne med disse Figurer, blandt hvilke Kristus har Sæde.

Johannes Evangelium beretter os om hans oprindelige, virksomme og straalende Herkomst fra Faderen i det hedder: „I Begyndelsen var Ordet, og Ordet var hos Gud, og Ordet var Gud. Alle Ting er blæven til ved det, og uden det bliver end ikke een Ting til af det, som er.

Men Lukas Evangelium, der har en præstelig Karakter, begynder med Zakarias, Præsten, der ofrer Gud Røgelse. Matthæus kundgør hans menneskelige Fødsel: „Jesu Kristi, Davids Søns, Abrahams Søns Slægtebog. Med Jesu Kristi Fødsel gik det saaledes til." Dette Evangelium antagger saaledes et menneskeligt Synspunkt, overensstemmende med, at Karakteren af et elskeligt og mildt Menneske lyser igennem det.

Paa den anden Side begynder Markus med en Henvisning til den profetiske Aand, der kom over Menneskene fra det høje, idet det hedder: „Guds Søns Evangeliums Begyndelse er saaledes, som det er skrevet hos Profeten Esajas" — saaledes pegende paa den vingede Side af Evangeliet, og stemmende med, at Markus gjorde sin Beretning kort og løbnede, hvad der er ejendommelig for den profetiske Karakter.

Men naar dette er saaledes, er alle de, som ødelægger Evangeliets Form, forfængelige og ulærde og tillige frække, de gør sig til Talsmænd for den Opfattelse, at Evangelisterne enten kan være flere eller færre flere, som om de havde opdaget mere end Sandheden, færre, for at de kan sætte Guds Riges Gerning til Side.

Betydningen af Irenæus' Vidnesbyrd kan vanskeligt overvurderes. Selv om han skrev sin Bog „Mod Kætterier" omkring Aaret 185, var det ikke første Gang hans Tanke beskæftigede sig med det firfoldige Evangelium. Han skriver paa Grundlag af et langt Livs mange og forskellige Erfaringer, kæmpende mod Gnosticisme, Montanisme og flere andre Kætterier og frem for alt opbyggende Guds Menighed under Trængsler og Forfølgelser paa Ordets Grund, saaledes som den findes i det samme Evangelium, vi kender.

Det er med god Grund, den gamle Professor Zahn i Erlangen, siger følgende: Irenæus brugte ikke tomme Ord, naar han talte om de fire Evangelier som Piller, der fra umindelige Tider har udgjort Grundlaget for den almindelige Kirke Saaledes stod de uden Rivaler i Menighederne i hans Fædrelærer saa vel som i de Menigheder, hvorover han var Biskop, og lige saa i Rom, Kartago, Alexandria og Antiokia.

Det er denne fremskudte Stilling, Irenæus indtager i den gamle kristne Litteraturs Historie, og særlig hans Omtale af Evangelierne, der har holdt den negative Kritik frem for at forsøge, om det var muligt at rokke ved hans klare Oplysninger eller bortforklare dem.

Men under disse Forsøg vil Menigheden stedse mindes, at i mindre end et Hundrede Aar efter den Tid, da Øjenvidner, der havde set Jesu underfulde Værk, og Apostlenes Ledsagere endnu levede, og var i Stand til at fortælle dalevende Slægter, hvad Slags Folk de var, har vi et paalideligt Vidne, i Besiddelse af Lærdom, glimrende Hukommelse, sikker Dømmekraft og klar Tanke, der staar inde for at fire og kun fire Evangelier var overleverede og brugte som hellige Skrifter inden for Menighederne i hele den da kendte Verden — de samme fire Evangelier, som Menigheden besidder den Dag i Dag.

Og som vi skal se, mener Irenæus med det omstridte Udtryk „Sandhedens Regel" ikke andet end det samme Evangelium, som vi har set, han skattede saa højt og satte al Kraft ind paa at værne mod den Tids nedbrydende Bibelkritik.

Foredrag

afholdt paa Dana College.

Af J. P. M. Magnussen.

Jeg skal i al Korthed fortælle lidt om en Mission, der mer end nogen anden i Nutiden har bevist Kristendommens Kraft og Sandhed. Vor Herre Jesus Kristus har især givet os to Billeder, der skildrer den sande Kristendoms Kraft. Det er Lignelsen om Surdejgen, der lidt efter lidt igennemsyrer den hele Dejg, og Senepskornet, der er mindre end alle andre og dog, naar det vokser op, bliver større end alle andre Sædearter. Matt. 13, 31—33. Saadan vil den sande Kristendom udvikle sig, hvilket har vist sig dybt inde i Afrikas Hjerte; thi der blev der begyndt en Mission under ringe og fattige Omstændigheder, hvor der i Dag efter en 25 Aar findes en kristen Stat.

Afrika har lige op til Nutiden været det store Spørgsmaalstegn; man har ikke vidst, hvad der fandtes i det Land og endnu mindre, om ogsaa de sorte Menneskers Hjerte vilde være modtagelige for Kristi Evangelium. Men dette kan ikke længere med Sandhed siges om Afrika. Det er nu det aabne Øre, der læng-